

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET
☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.
☎: 441-6501

Ügyszám: FRP/166/2012/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

100/2013. (IV. 10.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) **panaszos**¹ (továbbiakban: panaszos) 2012 március 5-én előterjesztett **panaszát** a 2013. április 10-én – dr. Kádár András Kristóf és dr. Féja András testületi tagok távollétében – megtartott zárt ülésén hozott döntése alapján

m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p i t á n y a k .

A Testület megállapítása szerint a vizsgált **ügyben alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

I.

1) A panaszos 2012. március 5-én személyesen adta le panaszbeadványát a Testület panaszirodáján a vele szemben 2012. február 27-én, M. városban fogantatott intézkedés miatt. A panaszos panaszában az alábbiakat adta elő az intézkedés előzményeként.

A panaszos 2011. október végén a M. városi B. áruházban vásárolt egy GKE 108 típusú akkus fűrészgépet, amelyet a vásárlást követő héten a kapott használati utasítás szerint feltöltött, azonban a gép nem indult el, második töltés hatására sem. A 3 napos cseregarancia eltelte miatt már nem reklamálhatott az áruházban, ezért szervizbe vitte a kertészeti gépet, ahol a panaszos azt a választ kapta, hogy jótállás nem jár rá, ezt az akku típust nem ismerik, a panaszos vigye vissza oda, ahol vásárolta. Az áruházban nem volt kapható külön akkumulátor, de a panaszos ígéretet kapott arra, hogy majd intézkednek az ügyben. November második hetében az ügyben ismét megjelent az áruházban, ahol azonban érdemi választ továbbra sem

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

kapott a panaszos. (Mivel feltétlenül szüksége volt az akkura, ezért vásárolt egy ugyanolyan típusú kézi fűrészgépet, azonban továbbra is meg akarta volna vásárolni az igényelt akkut, mert ennek a gépnek gyenge volt a teljesítménye, úgy ítélte meg a panaszos, hogy pótakku vásárlására is szükség lesz.) Újabb egy hónap telt el anélkül, hogy változás történt volna az ügyben, ezért 2011. december 18-án panaszát bejegyezte a vásárlók könyvébe. A panaszos ezt követően több mint két hónapig várt a válaszra, eredménytelenül. A panaszos ilyen előzmények után, 2012. február 27-én 9 óra 45 perckor ismét megjelent a B. áruházban, az említett fűrészgéphez tartozó akkumulátort keresett.

Egy eladótól kért segítséget, majd az információs pultnál, azonban egyik helyen sem kapott felvilágosítást. Az áruházban a panaszos egy, az övével megegyező típusú gépet talált, amiből a panaszos – mivel nem állt szándékában harmadik gépet vásárolni, hogy működtetni tudja az előző két gépet – kivette az akkut azzal a céllal, hogy bemutassa az információs pultnál, ahol a vásárlók könyvébe ismét bejegyzni az igényelt típust. A kerti kisgépek az áruház túlsó felében voltak, ezért a panaszos még ott a kezébe vett egy dobozba csomagolt fóliasátrat és egy csomag vetőburgonyát. Mivel azonban a táskáját is cipelnie kellett, és hiába keresett kosarat vagy bevásárlókocsit, a burgonyát otthagya és az akkumulátort a kabátja külső zsebébe tette, mivel mindkét keze tele volt.

A pénztárhoz érve a panaszos kifizette az egyébként vásárolt árukat, onnan nem lépett el, ekkor két ott várakozó férfi közölte vele, hogy kövesse őt. A panaszos hiába kérte, hogy a nála lévő akkumulátort az információs pultnál leadhassa, nem engedték meg neki. A panaszos egy kis helyiségbe vezették, a vásárolt árut és a táskáját, valamint a kis akkumulátort a panaszos az ott található üres székre letette. A biztonsági őrök elkérték a panaszos iratait, a panaszos szó nélkül alávetette magát az intézkedéseknek: kipakolta a zsebeit, a táskáját, majd a biztonsági őrök „megmotozták”, azonban „idegen holmit” nem találtak. A biztonsági őrök a panaszos állítása szerint kérése ellenére sem vettek fel jegyzőkönyvet a történetekről.

A tétlen várakozás után 10 óra 15 perc körül négy rendőr érkezett, „akik az egész procedúrát újra kezdték”. Ismét kérte, hogy vegyenek fel jegyzőkönyvet, azonban kérését elutasították, mint ahogy azt is, hogy a vásárlók könyvébe panaszát bejegyezhesse, úgy kezelték, mint egy bűnözőt. A panaszos nem értette, hogy miért akarják előállítani, hiszen nem ment ki a kijáraton az akkumulátorral és alávette magát az összes intézkedésnek.

Ezt követően – együttműködő viselkedése ellenére – megfogták a panaszos karját, azt hátratekerték, megbilincseltek, az előtérben közlekedő vásárlók szeme láttára kivezették őt a rendőrautóhoz, ahová 82 éves korára való tekintettel csak nehezen tudott beszállni.

A kapitányságra érve levették róla a bilincset, a szoros bilincseléstől véraláfutások keletkeztek a karján. További várakozás következett, két személy vigyázott a panaszosra egy bezárt ajtó mögött. Ezen időszak alatt a panaszos egy papírlapot vett elő, amire a vele történeteket jegyezte le. (A panaszos a rá felügyelő rendőrök magatartását egyébként nem sérelmezi.) Miután magára hagyták a panaszos, negyed óra elteltével egy fiatal rendőr írni kezdte a jegyzőkönyvet, miközben a panaszosnak állva kellett a vallomását előadnia. A kézírással készített jegyzőkönyvet a panaszos aláírta, annak ellenére, hogy állítása szerint a jegyzőkönyvet nem olvashatta el, illetve nem kérdezték meg tőle, hogy van-e még mondanivalója. (A jegyzőkönyvező magatartását sem sérelmezi a panaszos, mert udvarias módon viselkedett vele ez a rendőr.) Rövid ideig történő várakozást követően egy másik rendőr kihozta a panaszos igazolványát – amelyet még a biztonsági őrök vettek el tőle az áruházban –, közölték vele, hogy elmehet. A panaszos szeretett volna kérni – térítés ellenében – az elkészült jegyzőkönyv másolati példányából, azonban kérésének teljesítését megtagadták.

Mivel közvetlen utazási lehetőség nem állt rendelkezésre a panaszos lakóhelyére, kérte, hogy vigyék vissza őt az áruházhoz, azonban ezt a kérését is elutasították, azt mondták neki, hogy menjen a buszmegállóhoz és utazzon busszal. A panaszos így felszállt a Budapestre közlekedő buszra, onnan ment vissza az M. városi áruházba, hogy a vásárolt árukat visszaadja. A biztonsági őrök kis szobájába is belépett a panaszos, hogy a történekről beszéljen az őrökkel, azonban ők kilökték őt a szobából és a karjára csapták az ajtót.

A panaszos elismeri, hogy nem a legszerencsésebb módon történtek a dolgok, azonban vitatja a vele szemben lefolytatott eljárást, úgy érzi, hogy meghurcolták annak ellenére, hogy 82 éves kora ellenére még szabálysértési eljárás sem folyt soha ellene.

2) A Testület 2012. március 7-én kelt levelében tájékoztatta a panaszost az intézkedéskor hatályos Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (továbbiakban: Rtv.) Testületre irányadó hatásköri és eljárási szabályairól, valamint pontosító kérdéseket tett fel a panasszal kapcsolatban.

A panaszos 2012. március 12-én kelt válaszlevele szerint az áruházban 2012. február 27-én 9 óra 45 perctől 10 óráig tartózkodott, a rendőrök 10 óra 10 perckor érkeztek a helyszínre. A négy rendőrből két rendőr intézkedett vele szemben, akik nem tettek eleget az intézkedés megkezdésére irányadó szabályoknak: nem köszöntek, nem igazolták magukat, nem közölték az intézkedés célját sem. Arrogáns módon viselkedtek a rendőrök, éppen ezért jegyezte fel egyikük azonosítószámát egy zsebkendőre, amit aztán végül nem tartott meg a panaszos.

A rendőrök arrogáns viselkedése abban nyilvánult meg, hogy nem hallgatták meg, úgy kezelték, mint egy közönséges bűnözőt. A panaszos igazoltatására oly módon került sor, hogy a személyi igazolványait már az áruház biztonsági őrök átadta, így a rendőrök tőlük kérték el a panaszos iratait. A rendőri intézkedésnek az áruházban lézengő emberek voltak a szemtanúi, akiket a panaszos nem ismer, így szemtanúként őket megjelölni nem tudta. A rendőrök nem közölték sem az előállítás tényét, sem annak célját, nem tájékoztatták arról sem, hogy a panaszos cselekményével szabálysértést vagy bűncselekményt követett el. Az intézkedés során alkalmazott kényszerítő eszközök használata előtt nem hangzott el előzetes figyelmeztetés, vagy hogy miért alkalmaznak a panaszossal szemben kényszerítő eszközt. A bilincset csak hosszabb erőlködés után tudták a rendőrök bekapcsolni, amit túl szorosra állítottak, ezért a panaszos alig bírta a rendőrautóba szállni. A panaszos leírta továbbá, hogy megbilincselése az M. városi rendőrség épületébe történő beszállításig tartott. A rendőrsre megérkezve a két órás várakozás alatt nem történt semmi, csupán annyi, hogy a szobában tartózkodó két rendőr figyelte őt. A hozzátartozó kiértesítésének lehetőségét biztosították, a panaszos a feleségét értesítette.

Arról, hogy milyen minőségben hallgatták ki, nincsen tudomása, mivel nem tájékoztatták arról, illetve arról sem, hogy tesznek-e feljelentést a panaszossal szemben. A helyszínen történő jogorvoslati jogáról való tájékoztatással összefüggésben a Testület által feltett kérdésre a panaszos azt a választ adta, hogy 3 előre kinyomtatott és kitöltött ívet írártak alá vele. A formanyomtatványon szerepelt a Testület elérhetősége, de ettől függetlenül tudott a panaszos a Testület létezéséről.

A panaszos azzal zárta panaszának kiegészítését, hogy nem kívánja elhárítani a saját felelősségét, azonban a lefolytatott eljárást (az előállítását) kifogásolja.

3) A panaszos 2012. március 19-én kelt levelében az alábbi kiegészítést tette.

A panaszos levelében előadta, hogy továbbra sem érti, hogy a biztonsági szolgálat miért avatkozott közbe már a pénztárnál. Az áruházban a pénztárból kilépve lehet eljutni a 3-4 méterre lévő információs pulthoz, ahol a jótállási jegyek lepecsételése történik, valamint ott található a vásárlók könyve is. Innen egy „ellenőrző kapun” átsétálva lehet kiérni a külső csarnokba, ahonnan tovább sétálva érhető el a kijárat. A panaszos szerint az elrendezés is azt támasztja alá, hogy nem volt jogos az elvezetése, de senkit nem érdekelt, hogy hosszú hónapok óta válaszra sem méltatták és csak a vásárlók könyvébe akart volna újra bejegyezni. Nem érti, hogy miért volt szükség a rendőrség közbelépésére, mikor véleménye szerint szabálysértést sem követett el. Megalázkodóan tartja a korábbiakban vázolt intézkedés sorozatot, amin át kellett esnie.

II.

A Testület az ügy érdemi vizsgálata, a tényállás alaposabb megismerése érdekében felvilágosítást kért az Országos Rendőr-főkapitányság Ellenőrzési Szolgálatán keresztül M. városi Rendőrőrs vezetőjétől, valamint megküldeni kérte az ügyvel kapcsolatos valamennyi rendőrségi dokumentumot. A megküldött iratok közül a panasz szempontjából releváns okiratok a következők.

1) Az intézkedés napján kelt, valamennyi intézkedésben részt vevő rendőr által aláírt, előállítás végrehajtásáról és kényszerítő eszköz alkalmazásáról készült jelentés (továbbiakban: jelentés) a következőképp számol be a történetekről.

Az intézkedésre az adott okot, hogy M. város, B. áruházból lopásról érkezett bejelentés a M. városi Rendőrőrsre. A bejelentő H. R. (továbbiakban: bejelentő), az áruház diszpécser volt. A bejelentő helyszínen történt elmondása szerint kamerán látta, hogy a panaszos feltűnően nézegeti a kézi szerszámokat, majd egy B. típusú kézi fűrészgépből kivesszi az akkumulátort, azt a későbbiek során a zsebébe teszi, majd a kasszánál más termék kifizetése után távozik, ezért a panaszost a biztonsági helységbe kísérték. A helyszínen a bejelentő a lopási kárt 24. 990.- forintban jelölte meg.

A jelentés szerint a helyszínen a panaszost is meghallgatták, aki elmondta, hogy ő nem akarta eltulajdonítani az akkumulátort, csak be akarta mutatni az információs pultnál, mert a panaszára már két hónapja nem válaszoltak. Ezt követően közölte a panaszos, hogy ő nem bűnöző, ő ebben az áruházban többet nem vásárol, a most vásárolt terméket is visszaadja, csak fizessék ki neki az árát, majd kiment a biztonsági helységből. Ekkor az egyik rendőr felszólította, hogy álljon meg – aminek a panaszos eleget tett – és közölte vele, hogy majd az intézkedés végén elintézi a visszavásárlást. Ekkor a panaszos kikérte magának a hangnemet, közölte, hogy ő vele nem lehet így beszélni, majd felírta a rendőr jelvéyszámát.

Ezt követően K. Zs. r. zászlós felszólította a panaszost, hogy fáradjon vissza a biztonsági szobába, mert ruházatátvizsgálást fognak végrehajtani. Ennek a felszólításnak a panaszos nem engedelmességet, ezért K. Zs. r. zászlós a „Törvény nevében” szavak előre bocsátásával többször felszólította a panaszost, valamint közölte vele, hogy amennyiben a felszólításnak nem tesz eleget, akkor kényszerítő eszközt, testi kényszert fog alkalmazni vele szemben. A panaszos továbbra sem tett eleget a felszólításnak, ekkor K. Zs. r. zászlós jobb kezével

megfogta a panaszos bal karját és bevezette a biztonsági szobába, melynek hatására a panaszos közreműködővé vált.

K. Zs. r. zászlós felszólítására a panaszos elkezdte a ruházatából kipakolni a dolgait, majd ismét közölte a rendőrökkel, hogy ő nem bűnöző és elkezdte visszapakolni tárgyakat a zsebébe. K. Zs. r. zászlós felszólította, hogy hagyja abba, aminek a panaszos nem tett eleget, ezért K. Zs. r. zászlós a „Törvény nevében” szavak előre bocsátásával ismét felszólította a panaszost cselekményének abbahagyására, valamint közölte, hogy amennyiben ennek nem tesz eleget, vele szemben testi kényszert és bilincset fognak alkalmazni. Mivel a panaszos újfent nem tett eleget a felszólításnak, K. Zs. r. zászlós jobb kezével megfogta nevezett személy jobb karját, hogy megállítsa a tárgyak visszapakolását, ekkor a panaszos kirántotta a kezét a fogságból, mire K. Zs. r. zászlós hátra kulcsolt helyzetbe hozta a panaszos karját, és B. G. r. zászlós odalépett a panaszos mellé, megfogta a bal karját, hátrakulcsolta, megbilincselte nevezettet.

A történetek után K. Zs. r. zászlós végrehajtotta a ruházatátvizsgálást, melynek során közbiztonságra veszélyes eszköz, illetve bűncselekményből származó egyéb tárgy nem került elő.

Az intézkedés során a rendőrökön kívül jelen volt a B. áruház két alkalmazottja, G. I. és V. G. is.

Az előállítást követően a M. városi Rendőrőrsön V. G. telefonon történő tájékoztatását követően megállapítást nyert, hogy az előállított személy által eltulajdonított akkumulátor tényleges ára 3.500 forint, amelyről szabálysértési feljelentés készült.

A jelentés szerint az Rtv. 29. § (1) bekezdés alapján igazoltatás, Rtv. 31. § (1) bekezdése alapján személyi szabadságban korlátozott személy átvizsgálása, valamint a 33. § (2) bekezdés b) pontja alapján bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható személy előállítása került alkalmazásra.

Az intézkedés során alkalmazott testi kényszer és bilincs alkalmazásának jogalapját a rendőrök az Rtv. 47. § és R tv. 48. § d) – ellenszegülés megtörése – pontjában jelölték meg azzal, hogy s kényszerítő eszköz(ök) alkalmazására figyelmeztetés történt. A bilincset 10 óra 20 perctől 10 óra 30 percig alkalmazták, a 30/2011 (IX. 22.) BM rendelet (továbbiakban Szolgálati Szabályzat) 41. § (4) b. pontja szerint kezek előre illetve hátra bilincselésével. A kényszerítő eszköz alkalmazása során anyagi kár nem keletkezett, illetve a rendőri intézkedés során sérülés nem keletkezett.

Az előállító helyiségben történő elhelyezéssel kapcsolatban a jogairól és kötelezettségeiről szóló írásos tájékoztatást a panaszos megkapta. A jelentés azt tartalmazza, hogy az Rtv. 33. § (4) bekezdés alapján az előállítás okáról szóló tájékoztató, valamint az előállítás idejéről szóló igazolás is kiadásra került.

Az előállítás oka 2012. február 27. napján 12 óra 40 perckor megszűnt, ekkor lett a panaszos szabadon bocsátva.

2) Az előállítás végrehajtásáról/kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló parancsnoki kivizsgálás szerint az Rtv. 29. § (1) bekezdés alapján foganatosított igazoltatás, az Rtv. 31. § (1) bekezdés szerinti személyi szabadságában korlátozott személy átvizsgálása, valamint az Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pont –bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható személy előállítása – alapján a panaszos előállítása, mint személyi szabadságot korlátozó intézkedés, valamint a kényszerítő eszköz alkalmazása (testi kényszer és az ellenszegülés megtörésére érdekében alkalmazott bilincs) jogszerű és szakszerű volt.

3) A rendőrségi előállítás időtartamáról szóló igazolás szerint a panaszos előállítása 2012. február 27-én 10 óra 25 perctől 12 óra 40 percig tartott.

Az igazolás az előállítás okának az Rtv. 33. §-át jelöli meg.

Az igazolás szerint – melyet a panaszos aláírásával ellátott – a panaszos a hozzátartozója/képviselőjének kiértesítését nem kérte, élelmezést nem kért. Az előállítással és a rendőri intézkedés módjával kapcsolatos panaszra vonatkozóan az igazolás a panaszos kézírásával azt tartalmazza, hogy „Itt a helyszínen nem élek”.

4) Az intézkedés napján kelt, eljárás alá vont személy meghallgatásáról készült jegyzőkönyv az esetről az alábbiakat tartalmazza.

A történetek előzményeként panaszos előadta, hogy a szóban forgó áruházban kb. 3-4 hónappal ezelőtt vásárolt egy kézi fűrészgépet, amelynek az akkumulátora rövidesen működésképtelenné vált, ezért póttakkumulátort kért, azonban nem biztosítottak neki, ezért bejegyzett a panaszkönyvbe és kérte az áru pótlását. Választ hónapok elteltével sem kapott, ezért 2012. február 7-én megjelent újra az áruházban és az akkumulátort kérte.

A fűrészgépet megtalálta, és vásárolt egy fóliasátort és azzal együtt, amellé fogva (nem elrejtve) hozta ki az említett fűrész akkuját, abból a célból, hogy azt bemutassa a vevőszolgálaton. A panaszos a fóliasátort kifizette, ezek után kérte a pénztáros segítségét, hogy a 3 méterre lévő panaszkönyv őrzőjéhez odamenjen a könyvbe bejegyezni. Azonban panaszos meglepetésére nem engedték oda, az átvizsgálóba kísérték. Az átvizsgálóban a biztonsági szolgálat őreinek kérésére a panaszos kipakolt zsebéből, a kézi táskáját átadta, a motozásnak ellenvetés nélkül alá vetette magát. A biztonsági szolgálat értesítette a rendőrséget, és megjelent 4-5 rendőr. A panaszos nem értette, hogy mi ez a példátlan eljárás vele szemben, amikor ő egy büntetlen életű, 82 éves becsületes állampolgár. A panaszost feltartóztatták, ügyének intézését nem tettek lehetővé. A panaszos megbilincselését követően a rendőrségre szállították, a bilincs alkalmazásából a panaszos állítása szerint véraláfutás származott.

5) Az intézkedés napján kelt, tanú meghallgatásáról készült jegyzőkönyv a történetekről az alábbiakat tartalmazza.

A bejelentő (H. R.) a M. városi áruházban, a szóban forgó napon diszpécser szolgálatot látott el, melynek teljesítése közben az áruházban elhelyezett kamerát figyelve azt tapasztalta, hogy a panaszos egy piros gépből kivesszi az akkumulátort, azt a kezében viszi egy darabig, majd pár sorral arrébb a kabátja balzsebébe teszi. A pénztár vonalát úgy lépte át a panaszos, hogy nem fizette ki az akkumulátort, ezért visszatartották őt a biztonsági őrök, és értesítették a rendőrséget. Vallomását a tanú azzal zárta, hogy az esetről videofelvétellel rendelkeznek.

6) A Testület felvilágosítást kérő megkeresésében foglalt kérdésekre válaszolva az intézkedés végrehajtásában résztvevő K. Zs. r. zászlós 2012. április 2-án kelt jelentése az alábbiakat tartalmazza.

Az intézkedés napján a r. zászlós 07:00 órától 19:00 óráig körzeti megbízott szolgálatot látott el B. G. r. zászlóssal, amikor 10 óra 10 perc körüli időben bejelentés érkezett a M. városi Rendőrörsre, miszerint lopás bűncselekményének elkövetésén érték tetten valakit, ami miatt rendőri intézkedést kértek az áruházból. (A bejelentést megelőzően a r. zászlós B. G. r. zászlóssal a M. városi A. áruház felé tartott, mert kollégáit, L. P. r. őrmestert és R. R. r. őrmestert szállította gyalogos járőrszolgálat ellátásra. Mivel az A. áruház felé haladva a B. áruház útba esik, ezért oda mind a négy rendőr kiérkezett, azonban ott csak K. Zs. és B. G. r. zászlósok intézkedtek, L. P. és R. R. r. őrmesterek csak figyelemmel kísérték az intézkedést.)

A bejelentés és kiérkezés körülményeire vonatkozóan a jelentés nem tartalmaz új információt, ezért ennek ismertetésétől a Testület eltekint.

A biztonsági szobába belépve K. Zs. és B.M. r. zászlósok két személyt találtak, a panaszost és egy másik biztonsági őrt. (L.P. és R.R. r. őrmesterek a nyitott ajtóban megálltak.) A helyiségbe belépve a rendőrök köszöntek, elmondták, hogy a M. városi Rendőrörsről érkeztek, lopás vétségének elkövetése miatt, K. Zs. r. zászlós igazolásra szólította fel a panaszost, aki elmondta, hogy az igazolványát elvették tőle a biztonsági szolgálat emberei, így a szobában tartózkodó biztonsági őr adta át azokat K. Zs. r. zászlósoknak.

Az intézkedés alá vont panaszos nem volt együttműködő, személyi adatait a felszólítás ellenére nem volt hajlandó közölni, azt nyilatkozta K. Zs. r. zászlósoknak, hogy „Olvassa el, ott az igazolványom”.

A panaszos, azután, hogy tájékoztatták arról, hogy rendőri intézkedés folyik, ezért köteles adatait közölni, eleget tett a felszólításnak, bediktálta a személyes adatait, majd azt is közölte, hogy ő hivatásos katona, vele ezt nem lehet csinálni. A panaszos kérdőre vonta a rendőröket, hogy miért intézkednek vele szemben. A jelentés szerint arról tájékoztatták a panaszost, hogy az intézkedés oka az, hogy lopás bűncselekmény elkövetésén érték őt tetten. A panaszos személyazonosságának megállapítása után a panaszos átadta a szolgálati igazolványát, melyből kiderült, hogy már nem aktív, hanem nyugállományú hivatásos katona.

Miután K. Zs. r. zászlós jelentette a történeteket az ügyeletes tisztnek, arról tájékoztatta az ügyeleteset, hogy az adatok rögzítése után bűncselekmény elkövetésének gyanúja miatt a panaszost előállítják a M. városi Rendőrörsre. A biztonsági szobába való visszatérés után K. Zs. r. zászlós azt a tájékoztatást kapta a biztonsági őről, hogy a panaszos által eltulajdonítani kívánt akkumulátor értéke 21.000.- Ft körüli összeg lehet, majd a rendőrök kérdésére újra egyértelműen kijelentette az őr, hogy az összeg bizonyosan 20.000.- Ft feletti. Ugyanakkor az üzletvezető helyettes elmondása szerint a gép értéke 21.000.- Ft, az akkumulátor értéke csak 4 000 – 5 000.- Ft körül lehet, ezért megállapítást nyert, hogy csak tulajdon elleni szabálysértést követett el a panaszos, ennek okán B. G. r. zászlós erről szóló jegyzőkönyvet kezdett kitölteni. Sor került a panaszos és a biztonsági őr (H. R.) meghallgatására is.

A meghallgatások alatt az üzletvezető-helyettes a biztonsági szobát elhagyta. A meghallgatásuk során a biztonsági őrök közölték, hogy a gép az akkumulátor nélkül használhatatlan, így a panaszos az értékhatárra való tekintettel mégis bűncselekményt követett el. A történeteket K. Zs. R. zászlós jelentette az ügyeletes tisztnek, majd arról tájékoztatta az ügyeleteset, hogy a panaszost előállítják a M. városii Rendőrörsre.

A személyes szabadságot korlátozó intézkedés foganatosítása előtt annak okáról (bűncselekmény elkövetése) K. Zs. R. zászlós tájékoztatta a panaszost, egyúttal felszólította őt, hogy csomagjaiból és ruházatából pakoljon ki mindent.

A panaszos ekkor lekezelő hangnemben közölte, hogy vele ezt nem lehet csinálni, ő nem pakol ki semmit sem, ezért K. Zs. r. zászlós ismét felszólította, hogy pakoljon ki mindent, illetve megmagyarázta a panaszosnak, hogy azért kell mindent kiraknia, mert ruházat-átvizsgálást fognak végrehajtani. A panaszos újból azt közölte, hogy ezt vele nem lehet csinálni, („Lesz még ennek következménye!”), majd felemelve táskáját megpróbált a biztonsági szobából kisértetni. K. Zs. r. zászlós felhívta a panaszos figyelmét arra, hogy amíg tart a rendőri intézkedés, addig nem vonhatja ki magát az alól, azonban a panaszos semmit nem reagált, csak sétált tovább, ezért K. Zs. r. zászlós a biztonsági szobától kb. 2-3 méterre a panaszos elé állt és felszólította őt, hogy menjen vissza a biztonsági szobába, amire azt a választ kapta, hogy „Nem megyek!”. A panaszos mivel nem követte az utasításokat, ezért a „Törvény nevében!” szavak előrebocsátásával K. Zs. r. zászlós ismét felszólította, hogy menjen vissza, amire ismét ugyanaz a válasz érkezett. Ezt követően, az alábbi – szó szerinti – figyelmeztetés hangzott el: „A törvény nevében felszólítom, hogy menjen vissza a biztonsági szobába, különben testi kényszert fogok alkalmazni”, amire a panaszos újból kijelentette, hogy vele ezt nem lehet csinálni, majd megpróbált elsétálni K. Zs. mellett. Ekkor K. Zs. r. zászlós megfogta a panaszos bal alkarját és könyökét, majd feszítés nélkül a szobába visszakísérte. A felszólításokat és a panaszos nemleges válaszait a jelenlévő három rendőr és az áruházi alkalmazottak is hallották.

A biztonsági szobában a panaszos nagy nehezen elkezdett a táskájából kipakolni, majd a pakolás közben meggondolta magát, azt abba hagyta és elkezdett visszapakolni, miközben azt mondogatta, hogy ő nem bűnöző. A visszapakolás félbeszakítása érdekében K. Zs. r. zászlós megfogta a panaszos jobb kezét, de panaszos kirántotta a kezét K. Zs. kezéből. Ekkor ismét felszólították a panaszost, hogy amennyiben nem hagyja csomagjának és ruházatának az átvizsgálást akkor testi kényszert és bilincset fognak vele szemben alkalmazni. (Ezen felszólítást szintén mindhárom rendőr és a három áruházi dolgozó is hallotta.) A panaszosnak erre is az volt a válasza, hogy vele ezt nem lehet csinálni, ezért ekkor K. Zs. ismét megfogta a jobb kezét és azt a háta mögé fordította, majd K. Zs. mögül mellé lépett B. G., aki a panaszos bal kezét fordította hátra, és megbilincselte a panaszost, kezeinek hátrahelyezésével.

A panaszos ruházatának átvizsgálását K. Zs. r. zászlós hajtotta végre, majd közölte a panaszossal, hogy előállítják őt a M. városi Rendőrsre. A tájékoztatással kapcsolatban K. Zs. megkérdezte a panaszost, hogy mindent megértett-e, amire azt a válasz érkezett, hogy „lesz még ennek következménye”. A biztonsági szobától az áruház bejárati ajtaja kb. 6-8 méterre lehetett, a szolgálati gépkocsi a bejáratától kb. 2-3 méterre. A megbilincselte panaszost B.G. r. zászlós kísérte át és ültette be a szolgálati gépkocsiba. A M. városi Rendőrsre beérve - annak folyosóján – B.G. r. zászlós a panaszosról a bilincset levette, majd a folyosón egy székre leültette.

A fentieket ekkor K. Zs. r. zászlós telefonon jelentette a Monori Rendőrkapitányság ügyletes tisztjének, illetve az épületben tartózkodó őrsparancsnoknak is.

Az őrsparancsnok ekkor telefonon felhívta az áruházat, ahonnan azt a tájékoztatást kapta, hogy a panaszos csupán szabálysértés követett el, mivel a gépnek csak az akkumulátorát próbálta meg a panaszos eltulajdonítani, a megrongált berendezés pedig anélkül is eladható. A

telefonon lezajlott beszélgetés alapján B. G. r. zászlós folytatni kezdte a helyszínen korábban elkezdett szabálysértési meghallgatási jegyzőkönyvet.

A jegyzőkönyv kitöltése közben a panaszos egy széken ült, onnan önként állt fel, hogy az állva író B. G. r. zászlós mellé álljon. A jegyzőkönyv kitöltése után B. G. r. zászlós tájékoztatta a panaszost, hogy szabálysértési eljárás indul ellene, az eljárást a Monori Rendőrkapitányság Szabálysértési Osztálya fogja lefolytatni. A panaszos a felvett jegyzőkönyvet elolvasta, majd – miután kérdésre elmondta, hogy a jegyzőkönyvet kiegészíteni nem kívánja –, önként aláírta, illetve a jegyzőkönyvről másolatot nem kért. A panaszos a szabálysértési meghallgatás során tett nyilatkozatában előadta, hogy karján véraláfutás keletkezett a bilincseléstől, melyet a meghallgatást végző B. G. r. zászlós a meghallgatási jegyzőkönyvben rögzített. Ennek ellenére a panaszos egyik csuklóján sem volt sérülés látható, és többszöri kérdésre is azt a nyilatkozatot tette, hogy nincs sérülése.

A panaszos ekkor kérdezte meg B. G. r. zászlóst, hogy hogyan fog visszajutni az áruházhoz, amire B. G. tájékoztatta, hogy a rendőrőrs épülete előtt van a buszmegálló, onnan az áruházhoz is és Budapestre is megy buszjárat. A panaszos ezt megértette, majd tovább mondogatta, hogy „Lesz az intézkedésnek következménye!”. A panaszos kijelentéseiről K. Zs. r. zászlós tájékoztatta az őrsparancsnokot, aki ekkor odalépett a panaszoshoz, és meghallgatta panaszát: a panaszos az őrsparancsnoknak elmondta, hogy sérülése nem keletkezett, panaszt nem kíván tenni.

7) Az intézkedésben résztvevő másik r. zászlós, B. G. , 2012. április 3-án kelt jelentése az előbbiekhöz képest az alábbi új információkat tartalmazza.

B. G. r. zászlós a panaszos meghallgatása és a jegyzőkönyv elkészülte után megkérdezte a panaszost, – annak ellenére, hogy a csuklóján volt sérülés nyoma felfedezhető –, hogy kér-e orvosi ellátást, azonban a panaszos a kérdésre nemmel felelt. Tekintettel arra, hogy a panaszos nem igényelt orvosi ellátást, és sérülés sem volt látható, B. G. r. zászlós az orvosi ellátást nem tartotta szükségesnek.

Az intézkedés befejeztével a panaszos az előállításról szóló igazolást átvette, aláírásával ellátta.

A jelentés azzal zárul, hogy B. G. r. zászlós úgy emlékszik, hogy a panaszos a rendőrőrs épületében maximum egy órát tartózkodhatott.

8) Az őrsparancsnok 2012. április 4-én kelt jelentése a korábbiakon túl azt tartalmazza, hogy az őrsparancsnok tájékoztatta a panaszost a rendőri intézkedéssel szembeni panasz lehetőségeiről, a panasz módjáról és határidejéről. A panaszos ekkor kijelentette, hogy sérülése nem keletkezett, panaszt nem kíván tenni, ugyanakkor a panasztételi jogáról szóló tájékoztatást követően az előállítási igazolásra azt alábbi, szó szerinti kijelentést vezette rá: „Itt a helyszínen nem élek.”

Az őrsparancsnok végezetül arról ad tájékoztatást a jelentésében, hogy az előállítás időtartamáról szóló igazoláson az előállítás kezdő időpontját tévesen dokumentálták: az igazoláson 2012. február 27. 10 óra 25 perc szerepel, azonban a helyes időpont 2012. február 27. 10 óra 20 perc.

9) Az intézkedés során jelen lévő két r. őrmester 2012. április 2-án és április 4-én kelt jelentései a fent ismertetett jelentések tartalmával megegyeznek, ezért azok ismertetésétől a Testület eltekint.

10) A 2012. április 4-én kelt, monori kapitányságvezető által aláírt, Testület kérdéseit megválaszoló összefoglaló levele (továbbiakban: összefoglaló levél) az alábbi új információkat tartalmazza.

A M. városi Rendőrsre érkező telefonhívások nem kerülnek rögzítésre, így bejelentést rögzítő hangfelvétel másolatát a rendőrkapitányságnak nem állt módjában megküldeni a Testület részére, valamint az sem került rögzítésre, hogy a M. városi Rendőrsön ki és mikor fogadta a bejelentést, ezért annak tartalmáról sincsen információ.

A rendőri intézkedésről nem készült videofelvétel vagy hangfelvétel, azonban az intézkedéssel kapcsolatban keletkezett rádióforgalmazás hanganyaga megküldésre került. A mellékelt CD-n csak a kiérkezés utáni első rendőri bejelentkezés/tájékoztatás hallható, ami megegyezik a jelentésben foglaltakkal.

Az összefoglaló levél szerint az intézkedést a Szolgálati Szabályzat 5.§-ában meghatározott módon kezdték meg és K. Zs. az intézkedés kezdetekor közölte a panaszossal, hogy lopás vétség elkövetésének gyanúja miatt intézkednek vele szemben, továbbá arról is tájékoztatta a panaszost, hogy előállítják a M. városi Rendőrsre bűncselekmény elkövetésének gyanúja miatt.

A panaszos iratait (személyi igazolvány, lakcímkártya) a biztonsági őr adta át az intézkedő rendőröknek, azonban a nyugdíjas katonai igazolványt a panaszos maga adta át a rendőröknek.

Az összefoglaló levél kitér rá, hogy a kényszerítő eszközök (testi kényszer, bilincs) alkalmazásakor K. Zs. r. zászlós figyelemmel volt a panaszos idős korára, ezért kis erővel, karfeszítés nélkül alkalmazta a testi kényszert annak érdekében, hogy a panaszos rendőri intézkedéssel szemben tanúsított ellenszegülését megtörje.

A panaszos rendőrsre történő beszállítását követően az ügyfélváróban ültették le egy székre, ahol őrzéséről az előállítási iratok elkészültéig a kollégák állandó felügyelettel gondoskodtak.

A panaszos azon állítása, hogy végig állnia kellett a vallomástétel során, nem felel meg a valóságnak, mert a szabálysértési jegyzőkönyv felvétele során a panaszos ült, a székről saját elhatározásából, önként állt fel, hogy a jegyzőkönyvet készítő B.G. r. zászlós mellé lépjen.

A panaszos előállítása során végzett eljárási cselekményekkel kapcsolatban azt tartalmazza az összefoglaló levél, hogy a panaszos beszállítását követően elkészítették az előállítási jelentést, a panaszos részére átadták az előállított jogairól és kötelességeiről kiállított tájékoztatót, a kényszerítő eszköz használatáról kivizsgálás történt, valamint a panaszos eljárás alá vontként meghallgatásra került a szabálysértési ügyben. A meghallgatás 11 óra 34 perctől 12 óráig tartott.

A panaszos részére átadásra került továbbá az előállítás időtartamáról szóló igazolás, valamint azon szervezetek listája, ahol az intézkedéssel szemben panaszt terjeszthet elő.

Mivel a panaszos nem jelezte, hogy sérülést szenvedett volna, és egyik rendőr sem észlelte, hogy a bilincseléstől sérülése keletkezett volna, nem hívtak a panaszoshoz orvost.

Végezetül az összefoglaló levél azt tartalmazza, hogy a panaszos panaszbeadványát a Monori Rendőrkapitányság vezetőjéhez is eljuttatta, azonban a Testület vizsgálatára való tekintettel a panaszbeadvány alapján a Monori Rendőrkapitányságon indult eljárás az Rtv. 93. § (3) bekezdése alapján felfüggesztésre került.

III.

A Testületnek először azt kellett megvizsgálnia, hogy mely panaszosi sérelmek vizsgálatára terjed ki a hatásköre.

Az Rtv. 92. § (1) bekezdése szerint, akinek az e törvény IV., V. és VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása alapvető jogát sértette – választása szerint – panasszal fordulhat az intézkedést foganatosító rendőri szervhez, vagy kérheti, hogy panaszát az országos rendőrfőkapitány, valamint a főigazgatók a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően bírálják el.

Fentiek értelmében a Testület hatáskörébe kizárólag azon rendőri intézkedések és mulasztások vizsgálata tartozik, melyek az Rtv. IV., V. és VI. fejezetének alkalmazásával összefüggésben, a panaszost érintően merülnek fel. Ennek megfelelően a Testületnek

- a rendőri tevékenység általános elveinek és szabályainak érvényesülése (különösen: intézkedési kötelezettség, arányosság, azonosíthatóság, segítségnyújtási kötelezettség stb.),
- a rendőri intézkedések vagy azok elmulasztása (különösen: igazoltatás, ruházat- csomagjarmű-átvizsgálás, elfogás, előállítás, közlekedésrendészeti intézkedés stb.),
- a kényszerítő eszközök törvényes alkalmazása (különösen: testi kényszer, bilincs, vegyi eszköz, sokkoló, rendőrbot, lőfegyverhasználat, csapaterő alkalmazása, tömegoszlatás stb.),

tekintetében van hatásköre eljárni és az adott intézkedést, cselekményt, vagy mulasztást vizsgálni abból a szempontból, hogy történt-e alapjogi sérelem.

A fenti hatásköri rendelkezések alapján kijelenthető, hogy a **Testület** csak azon rendőri magatartások felülvizsgálatát végezheti el, amelyeket az Rtv. a IV.–VI. fejezeteiben szabályoz, nem veheti át azonban a szabálysértési hatóság szerepét, így **nem rendelkezik felhatalmazással annak megállapítására, hogy a panaszos a rendőri intézkedést megelőzően követett-e el bűncselekményt vagy szabálysértést.**

A fentiek ismeretében leszögezhető, hogy a Testület vizsgálatát kizárólag rendőri szervek, rendőrként szolgálatot teljesítő személyek fellépésére terjesztheti ki. A panaszossal szemben fellépő áruházi biztonsági szolgálat biztonsági őrői a magánnyomozói tevékenység szabályairól szóló 2005. évi CXXXIII. törvény rendelkezései hatálya alá tartoznak, **ezért a**

Testület – tekintettel az Rtv. 92. §-ban meghatározott hatásköri rendelkezésekre – nem vizsgálhatta, hogy a biztonsági őrök tevékenységük során betartották-e a rájuk vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket, ezért a Testület a panaszos biztonsági szolgálat embereivel kapcsolatos sérelmei – pénztárnál történő feltartóztatás, valamint annak megakadályozása, hogy a panaszos az „ügyét” a vevőszolgálaton intézze, a panaszos biztonsági szobába történő elvezetése, iratainak elkérése, valamint a panaszos zsebeinek és táskájának átvizsgálása, valamint a történekről szóló jegyzőkönyv felvételének megtagadása – tekintetében hatáskörének hiányát állapította meg.

A Testület a panaszbeadvány és a rendőrség által rendelkezésre bocsátott dokumentumok alapján – az intézkedés idején hatályos jogszabályokra figyelemmel – vizsgálat tárgyává tette a panaszossal szemben fogantatosított intézkedés jogszerűségét, a szolgálati fellépés módját, a panaszos előállítását, az előállítás időtartamát, az előállítással összefüggő rendőri tájékoztatási kötelezettség teljesítését, valamint az intézkedés során alkalmazott kényszerítő eszközök alkalmazásának jogszerűségét.

A fentiek alapján a Testület arra a megállapításra jutott, hogy a rendőri intézkedés érintette a panaszosnak Magyarország Alaptörvénye II. cikkében rögzített emberi méltósághoz és az abból levezethető testi integritáshoz, a IV. cikkében biztosított személyi szabadsághoz való jogát, a VI. cikkében foglalt személyes adatok védelméhez, valamint a XXIV. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes eljáráshoz fűződő jogát az alábbiak szerint.

1) A panaszos sérelmeivel összefüggésben a Testület elsőként a rendőri intézkedés jogalapját vizsgálta, azt, hogy a rendőrség a panaszost indokoltan, kellő jogszabályi felhatalmazás birtokában vont-e intézkedés alá.

A panaszos beszámolt róla, hogy az intézkedés napján őt a M. városi B. áruházban a pénztárnál két biztonsági őr feltartóztatta, majd a biztonsági szobába vezették, ahol iratait elkérték, „megmotozták”, majd némi várakozás után négy rendőr érkezett a helyszínre, „majd az egész eljárás kezdődött előlről.”

Az elfogás végrehajtásáról és kényszerítő eszköz alkalmazásáról 2012. február 27-én készült jelentés szerint a telefonon érkezett bejelentés okán a helyszínre érkezve a rendőröknek a bejelentő elmondta, hogy a biztonsági szolgálat kamerán keresztül észlelte, hogy a panaszos egy akkumulátort zsebre téve, annak kifizetése nélkül a pénztártól távozik. A lopási kárt a bejelentő először 24 990.- Ft-ban jelölte meg. A rövid tájékoztatás után a biztonsági szobába lépve a rendőrök köszönés után közölték jövetelük okát, és az Rtv. 29. §-ának (1) bekezdése alapján a panaszost igazoltatták.

A 2012. április elején kelt rendőri jelentések azt tartalmazzák, hogy a bejelentés alapján helyszínre érkező rendőrök közölték, hogy lopás elkövetése miatt intézkednek, és az Rtv. 29. §-ának (1) bekezdése alapján a panaszos adatainak igazolására szólították fel. A panaszos adatainak igazolására történő felszólítását követően közölte a rendőrökkel, hogy iratait – a személyi igazolványát és lakcímkártyáját – a biztonsági őrök már elvették tőle, így a közlés közben a szobában tartózkodó biztonsági őr átadta azokat K. Zs. r. zászlósának. Miután K. Zs. r. zászlós az adatok ellenőrzése céljából megkérdezte az intézkedés alá vonttól az adatait, a panaszos a válasz helyett ennyit felelt: „Olvassa el, ott van az igazolványom.” Az igazoltatást végző r. zászlós tájékoztatta a panaszost, hogy rendőri intézkedés alatt áll és köteles adatait

közölni. A panaszos eleget tett a felszólításnak, bediktálta az adatait, majd hangot adott véleményének, hogy vele ezt nem lehet csinálni, ő hivatásos katona. Miután számon kérte a rendőröket az intézkedés okáról, a panaszos önként átadta a nyugdíjas katonaisgolványát.

Az Rtv. 13. §-ának (1) bekezdése szerint a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni, vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyen a tudomására hoznak.

Az Rtv. 29. §-ának (1) bekezdése szerint a rendőr feladata ellátása során igazoltathatja azt, akinek személyazonosságát a közrend, közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból, a tartózkodása jogszerűségének megállapítása céljából, közlekedésrendészeti ellenőrzés során, továbbá az igazoltatott vagy más természetes, illetve jogi személy és egyéb szervezet jogainak védelme érdekében kell megállapítani.

A hivatkozott rendelkezések egyértelműen rögzítik, hogy a rendőr köteles intézkedést kezdeményezni, ha jogellenes cselekményt megvalósító magatartást észlel, vagy ilyenről tájékoztatják. A rendőrségi iratok egyöntetűen azt tartalmazzák, hogy a rendőrök az áruház biztonsági szolgálatának telefonon tett, lopás elkövetéséről szóló bejelentés miatt jelentek meg a helyszínen, s kezdeményeztek intézkedést.

Ezen a ponton a Testület szükségesnek tartja, hogy utaljon töretlen gyakorlatára, ami szerint a bűncselekmény gyanúját a panaszjárásban kizárólag a rendőri intézkedés jogalapja szempontjából vizsgálja. Az Rtv.-ben rögzített hatásköri szabályok szerint ugyanis a Testület nem veheti át a büntetőeljárást lefolytató hatóság szerepét, azonban ha nem végezné el a rendőri intézkedés alapjául szolgáló cselekmény értékelését akkor, amikor a rendőrség az intézkedés alapjaként bűncselekmény gyanújára hivatkozik, az alapjog-korlátozás vizsgálata üresedne ki. A fentiek alapján a Testület a bűncselekmény elkövetésének kérdésében való állásfoglalás nélkül azt vizsgálta, hogy a gyanúnak az adott intézkedéshez szükséges foka – amely a gyanúsításhoz szükséges megalapozott gyanúnál alacsonyabb szintű gyanú – fennáll-e. Ezzel összefüggésben a Testület fontosnak tartja hangsúlyozni: nem abban a kérdésben foglal állást, hogy a panaszos követett-e el bűncselekményt vagy sem, hanem csupán abban, hogy az adott helyen és időben rendelkezésére álló adatok alapján a rendőr gondolhatta-e azt, hogy panaszossal szemben felmerül a bűncselekmény elkövetésének gyanúja. Amennyiben igen, úgy a rendőri intézkedés akkor is jogszerű lehet, ha utóbb a nyomozás azt állapítja meg, hogy az érintett nem követett el bűncselekményt, vagy a bűncselekmény elkövetése nem bizonyítható.

Az intézkedéskor hatályos, a Büntetőtörvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (továbbiakban: Btk.) 316. §-a a következőket tartalmazza.

„316. § (1) Aki idegen dolgot mástól azért vesz el, hogy azt jogtalanul eltulajdonítsa, lopást követ el.

(2)A büntetés vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztés, ha a lopást kisebb értékre, vagy a szabálysértési értékre elkövetett lopást

- a) bünszövetségben,
- b) közveszély színhelyén,

- c) üzletszerűen,
 - d) dolog elleni erőszakkal – ideértve azt is, ha a dolog eltulajdonításának megakadályozására szolgáló eszközt állagsérelem okozása nélkül eltávolítják, vagy a dolog eltulajdonításának megakadályozására alkalmatlanná teszik –,
 - e)
 - f) helyiségbe vagy ehhez tartozó bekerített helyre megtévesztéssel vagy a jogosult (használó) tudta és beleegyezése nélkül bemenne,
 - g) hamis vagy lopott kulcs használatával,
 - h) lakást vagy hasonló helyiséget az elkövetővel közösen használó sérelmére,
 - i) zsebtolvajlás útján,
 - j)
- követik el.”

Az Értelmező rendelkezések közt – a 138/A.§-ban – találhatóak a Btk. alkalmazása során irányadó értékhatárok. A hivatkozott szakasz a) pontja szerint „e törvény alkalmazásában az érték, a kár, a vagyoni hátrány, valamint az adóbevétel, illetőleg a vámbevétel csökkenése kisebb, ha húszezer forintot meghalad, de kétszázezer forintot nem halad meg.”

A Testület megítélése szerint a helyszínre kiérkezett rendőrök intézkedési kötelezettségét a bejelentés és a későbbi intézkedés helyszínén azzal összefüggésben elhangzott körülmények – amelyek a bejelentés valóságát támasztották alá – egyértelműen megteremtették. A Testület a panaszossal szembeni rendőri fellépés jogszerűségének megítélésakor jelentőséget tulajdonított annak, hogy a bejelentő úgy nyilatkozott, hogy a biztonsági kamerán keresztül mindvégig szemtanúja volt annak, hogy a panaszos az akkumulátorral a pénztárnál való fizetés nélkül onnan távozni kíván. Ezen körülmények alapján a Testület úgy ítélte meg, hogy a panaszossal szemben felmerült a jogellenes cselekmény elkövetésének az a minimális szintű gyanúja, amely rendőri intézkedést tett szükségessé.

Figyelemmel arra, hogy a bejelentés alapján a rendőröknek intézkedési kötelezettségük állt fenn a bűncselekmény körülményeinek mielőbbi felderítésére és az elkövető azonosítására, tekintettel továbbá arra, hogy a panaszossal kapcsolatban megállapítható volt a rendőri intézkedéshez minimálisan szükséges gyanú fennállása, ezért a Testület megállapítása szerint a panaszossal szembeni intézkedés kezdeményezésére és a panaszos igazoltatására az Rtv. 29. § (1) bekezdés első fordulata alapján jogszerű volt, így nem sérült a panaszos személyes adatok védelméhez való joga.

2) A panaszos panaszának kiegészítésében sérelmezte a szolgálati fellépés módját, kifogásolta, hogy az eljáró rendőrök a vele szemben fogantatott intézkedés során nem tettek eleget az intézkedés megkezdésére irányadó szabályoknak: nem köszöntek, nem igazolták magukat, nem közölték az intézkedés tényét és célját sem.

A 2012. április elején kelt rendőri jelentések mindegyike egységesen azt tartalmazza, hogy az intézkedő rendőrök a biztonsági szobába belépve köszöntek, elmondták, hogy a M. városi Rendőrőrsről érkeztek, mert lopás elkövetéséről érkezett bejelentés. Miután a panaszos az adatainak közlésére irányuló felszólításnak nem tett eleget, tájékoztatták, hogy rendőri intézkedés alatt áll és köteles személyi adatait közölni. Miután a panaszos engedelmeskedett a felszólításnak, a panaszos kérdőre vonta K. Zs. r. zászlóst az intézkedés okára vonatkozóan.

Ekkor tájékoztatták a panaszost, hogy lopás elkövetésén érték tetten, ezért intézkednek vele szemben.

Az összefoglaló levél szerint a biztonsági szobában tartózkodó panaszost a rendőrök a jogszabályi előírásoknak – a Szolgálati Szabályzat 5. §-ában meghatározottaknak – eleget téve megfelelően köszöntötték, majd tájékoztatták, hogy a M. városi Rendőrség területéről érkeztek, mivel az áruház területéről lopást jelentettek be.

Az Rtv. 20. § (1) bekezdése szerint a rendőrt az intézkedés során az egyenruhája és azon elhelyezett azonosító jelvénye, vagy szolgálati igazolványa és azonosító jelvénye igazolja. Ugyanezen jogszabályhely (2) bekezdése szerint a rendőr az intézkedés megkezdése előtt – ha az a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, az intézkedés befejezésekor – köteles nevét, azonosító számát, valamint az intézkedés tényét és célját szóban közölni. Az V. és VI. fejezetben foglalt intézkedések, illetve kényszerítő eszközök alkalmazását követően a rendőr köteles az intézkedés alá vont személyt tájékoztatni az e törvény szerinti panasz lehetőségéről és előterjesztésére nyitva álló határidőről.

A szolgálati fellépés módjára vonatkozó szabályokat a Szolgálati Szabályzat 5. §-a tovább részletezi.

„5.§ (1) Az intézkedést a rendőr – az Rtv. 20. § (2) bekezdésének első mondatában meghatározottak közlését megelőzően – a napszaknak megfelelő köszönéssel, az intézkedés alá vont nemének, életkorának megfelelő megszólítással, ha a rendőr egyenruhát visel, tisztelegéssel kezdi meg. A polgári ruhában intézkedő rendőr az intézkedés megkezdése előtt szolgálati igazolványát és azonosító jelvényét felmutatja.

(2) A rendőri intézkedés eredményességének veszélyeztetésére figyelemmel az (1) bekezdésben meghatározottak intézkedés megkezdését megelőző közlése akkor mellőzhető, ha az ott meghatározott információk előzetes közlése, valamint a szolgálati igazolvány és az azonosító jelvény felmutatása az intézkedés megtételét lehetetlenné teszi, vagy annak eredményességét aránytalan mértékben veszélyezteti.”

Amint az fentebb is olvasható, a rendőrségről a Testülethez érkezett iratok a panaszos előadásához kevés ponton kapcsolódnak. A fent ismertetett állítások között meghúzódó, feloldhatatlan ellenét miatt **nem volt megállapítható, hogy a jogszabályi előírások szerint azonosították-e magukat az eljáró rendőrök vagy sem, ezért e tekintetben a tisztességes eljáráshoz való jog sérelme sem volt megállapítható.**

Az intézkedés ténye és célja közlése kapcsán viszont a Testület a rendőrök jelentéseiben foglaltakat találta meggyőzőbbnek. A Testület megítélése szerint életszerűtlen az a helyzet, hogy egy áruház biztonsági szobájába lépve a rendőrök részéről ne hangozna el a biztonsági szolgálat által a lopásról telefon tett bejelentésre, valamint a lopás elkövetésére történő utalás. A panaszos panaszában is kifejti, hogy véleménye szerint nem követett el bűncselekményt, illetve amennyiben cselekménye szabálysértésnek minősül is, abba őt „belekényszerítették”. Ebből azt a következtetést vonta le a Testület, hogy az intézkedés ténye és céljával kapcsolatban elhangzott a tájékoztatás a rendőrök részéről, ezért **az intézkedés ténye és célja közlése miatt a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga nem sérült.**

3) A Testület ezt követően vizsgálat tárgyává tette a panaszos előállításának jogalapját, valamint, hogy az előállítás időtartama megfelelt-e az arányosság követelményének. A panaszos előadása szerint az igazoltatása után a rendőrök jogszabályi felhatalmazás nélkül hajtották végre az előállítását, mert az csak akkor lett volna egyértelműen jogszerű, ha megvárják, hogy kiderüljön, hogy az áruház kijáratán ki akart-e menni.

a) Az intézkedés napján kelt, valamennyi intézkedésben részt vevő rendőr által aláírt, előállítás végrehajtásáról és kényszerítő eszköz alkalmazásáról készült jelentés az előállítás jogalapját az Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pontjában jelölte meg. A jelentés szerint a helyszínen a bejelentő a lopási kárt 24. 990.- forintban jelölte meg.

A 2012. április elején kelt, K. Zs. r. zászlós által írt rendőri jelentés arról számol be, a panaszos személyének azonosítása után K. Zs. r. zászlós kiment a biztonsági szobából, hogy a történetet jelentse az ügyeletes tisztnak, valamint, azt, hogy az adatok rögzítését követően a panaszost bűncselekmény elkövetésének gyanúja miatt előállítják a M. városi Rendőrsre. A biztonsági szobába visszaérve a biztonsági őr elmondta, hogy az eltulajdonítani kívánt akkumulátor értéke 21 000.- Ft körüli összeg lehet, de a rendőrök kérdésére egyértelműen kijelentette, hogy biztosan 20 000.- Ft feletti összegről van szó. Az üzletvezető-helyettes ekkor elmondta, hogy a teljes gép értéke annyi, az akkumulátor értéke 4-5000.- Ft körül lehet, azaz az összeg szabálysértési értékhatár felső értékét nem haladja meg. Az intézkedő rendőrök erre való tekintettel tulajdon elleni szabálysértésről szóló jegyzőkönyvet kezdtek el felvenni, meghallgatásra került a panaszos, majd a biztonsági őr is. (A meghallgatás közben az üzletvezető-helyettes a biztonsági szobát elhagyta.) A biztonsági őrök a meghallgatás alatt közölték, hogy a kerti gép az akkumulátor nélkül eladhatatlan, így a panaszos által megvalósított lopási kár átlépi a szabálysértési értékhatár felső határát. K. Zs. r. zászlós ekkor ismét jelentette a történetet az ügyeletes tisztnak. Ezt követően a személyes szabadságot korlátozó intézkedés foganatosításának okáról – bűncselekmény elkövetése – tájékoztatta a panaszost, ezt követően felszólította, hogy ruházatából és csomagjából pakoljon ki mindent.

Az Rtv. 33. § (2) bekezdésének b) pontja szerint a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható.

Az Rtv. 33. §-ának (2) bekezdés b) pontja szerinti előállítási okkal kapcsolatban újra szükséges visszautalni a Testület korábbiakban már említett gyakorlatára, miszerint ha az Rtv. szerinti rendőri fellépés mögöttes jogalapjaként a rendőrség, egy az Rtv.-n kívüli jogszabályban meghatározott tényállás tekintetében fennálló gyanúokra (pl. bűncselekmény vagy szabálysértés gyanújára) hivatkozik, a Testület – az adott cselekményért egyébként fennálló szabálysértési vagy büntetőjogi felelősség kérdésében való állásfoglalás nélkül – vizsgálja, hogy az adott esetben fennállt-e olyan fokú gyanú, amely elégséges jogalapot szolgáltatott az intézkedéssel megvalósult jogkorlátozásra.

A Testületnek a fent körvonalazott gyakorlatával összhangban azt kellett értékelnie, hogy a rendőrök a rendelkezésükre álló adatok alapján feltételezhatték-e, hogy a lopási cselekményt a panaszos követte el. A Testület megállapítása szerint a rendőrség kellő körültekintéssel járt el az eset kapcsán, a panaszos és a biztonsági szolgálat többszöri meghallgatását követően döntött a panaszos előállításáról. A panaszos maga sem vitatta, hogy a kabátja zsebében elhelyezett akkumulátorral áthaladni kívánt a pénztárvonalon ahhoz a pulthoz, ahol reklamációját intézhette volna, így a biztonsági őrökben alappal merülhetett fel a gyanú, hogy – különös tekintettel arra, hogy a panaszos egyéb tárgyakat kifizetett a pénztárnál – a

panaszos az akkumulátort el akarja lopni. Ezen körülmények között a Testület megítélése szerint nem volt nyilvánvalóan megalapozatlan az a gyanú, amely az eljáró rendőrökben arra vonatkozóan kialakult, hogy a panaszos a bejelentésben szereplő cselekmény elkövetésével valóban összefüggésbe hozható. Ezzel kapcsolatban a Testület jelzi: az előállításhoz szükséges gyanú foka alacsonyabb, mint a valamely konkrét személy meggyanúsításához a büntetőeljárás törvénye szerint szükséges ún. „megalapozott” gyanú. Az előállításhoz szükséges „egyszerű” gyanú megalapozottá válásához – és valamely konkrét személy meggyanúsításához – további nyomozati cselekmények lehetnek szükségesek, így például az érintettek kihallgatása, vagy a tárgyi bizonyítékok értékelése (ami jelen esetben a biztonsági kamera felvételének tanulmányozását jelenti).

Mivel azonban az idézett rendelkezés az előállítás végrehajtását az abban foglalt feltétel teljesülése esetére – vagyis ha az intézkedés alá vont személyt érintő gyanú fennáll – nem kötelező jelleggel írja elő, hanem az intézkedő rendőrnek mérlegelési jogkört biztosít, a Testület a rendőri intézkedést az arányosság követelményére figyelemmel is szükségesnek tartotta értékelni. Az Rtv. 15. §-a ugyanis kimondja, hogy a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával. Több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül pedig azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.

Az intézkedés során felmerült annak a lehetősége, hogy az eltulajdonítani kívánt gép értéke nem éri el a bűncselekmény megvalósulásához szükséges, húszezer forintos értékhatárt. Ebben az esetben a panaszos cselekménye az intézkedéskor hatályos, szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény (továbbiakban: Sztv.) 157.§ (1) bekezdés a) pontja szerinti, tulajdon elleni szabálysértésnek minősül. A rendőrségi iratok azt tartalmazzák, hogy a helyzet tisztázása érdekében megtettek mindent, az illetékes személyektől tájékoztattak a rendőrök és az intézkedés során többször is rákérdeztek a szóban forgó gép (akkumulátor) értékére.

A Testület megítélése szerint az a körülmény, hogy utóbb kiderült, az akkumulátor értéke kisebb, nem róható a rendőrök terhére, mivel a rendőrök az akkor rendelkezésre álló információk alapján döntöttek az intézkedés menetéről, az intézkedés eredményessége érdekében. A Testület ezért arra a megállapításra jutott, hogy a konkrét esetben a cselekmény mielőbbi felderítéséhez fűződő bűnüldözési érdek, illetve a panaszossal szemben felmerült gyanú kizárásának vagy alátámasztásának igénye panaszossal szembeni rendőri intézkedés fogyanatosítását indokolta, így a Testület álláspontja szerint ezen tényezőkre figyelemmel megalapozta a panaszos előállítása arányosságának megállapíthatóságát.

Fentiek okán a Testület arra a megállapításra jutott, hogy az Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pontja megfelelő jogalapot szolgáltatott az előállításhoz. A Testület álláspontja szerint – a panaszos cselekményének érdemi minősítése nélkül – a vizsgált esetben intézkedő rendőrök indokoltan és az arányosság követelményének szem előtt tartásával döntöttek a panaszos előállítása mellett, ezáltal nem sérült a panaszos személyi szabadsághoz való joga, mivel az alapjog korlátozása jogszerűen történt.

b) A panaszos azt is kifogásolta, hogy előállítása több órát vett igénybe, amely idő alatt végig állva kellett várakoznia, ráadásul ez idő alatt csak az ő kihallgatására került sor. A Testület ezért a panaszos előállításának jogszerűségén túl azt is vizsgálta, hogy az intézkedés

időtartama annak céljához és az elvégzett eljárási cselekményekhez mérten nem volt-e szükségtelenül hosszú.

Az Rtv. 33. § (3) bekezdése tartalmazza az előállítás időtartamára vonatkozó rendelkezéseket. Ennek értelmében a személyi szabadság csak a szükséges ideig, de legfeljebb 8 órán át korlátozható. Ezt az időtartamot a rendőri szerv vezetője egy alkalommal, 4 órával meghosszabbíthatja, amennyiben ez indokolt és az előállítás célja még nem valósult meg. Az előállítás időtartamát a rendőri intézkedés kezdetétől kell számítani. Az Rtv. 33. §(4) bekezdése szerint az előállítás időtartamáról igazolást kell kiállítani. Megállapítható, hogy a panaszost 2012. február 27-én 10 óra 20 perckor vonták intézkedés alá és 2012. február 27-én 12 óra 40 perckor bocsátották szabadon, azaz összesen 2 óra 20 percen keresztül korlátozták szabadságát a rendőri intézkedéssel.

A rendőrségi iratok tanúsága szerint a panaszost nem helyezték el az előállító helyiségben, hanem az ügyfélváróban ültették le egy székre, ahol őrzéséről az előállítási iratok elkészültéig a kollégák állandó felügyelettel gondoskodtak. A panaszos előállítása során végzett eljárási cselekményekkel kapcsolatban azt tartalmazza az összefoglaló levél, hogy a panaszos beszállítását követően a rendőrsőn elkészítették az előállítási jelentést, a panaszos részére átadták az előállított jogairól és kötelességeiről kiállított tájékoztatót, a kényszerítő eszköz használatáról kivizsgálás történt, valamint a panaszos eljárás alá vontként meghallgatásra került a szabálysértési ügyben. A meghallgatás 11 óra 34 perctől 12 óráig tartott. Az ügyben bejelentést tevő biztonsági őrt 2012. február 27-én, 13 óra 06 perctől – tehát a panaszos szabadon bocsátását követően– hallgatták meg tanúként

A fentiek alapján megállapítható, hogy a panaszos előállítása alatt több személyét érintő cselekmény történt, és amint elvégezték a szükséges cselekményeket, a panaszost szabadon bocsátották, ezáltal csak a legszükségesebb ideig korlátozták a személyi szabadságában, ezért **a Testület megállapította, hogy a panaszos előállítása során a rendőrség szem előtt tartotta az Rtv. azon kitételét, mely szerint „a személyi szabadság csak a szükséges ideig” korlátozható, ezért pedig nem találta jogszerűtlennek és aránytalannak a panaszos előállításának időtartamát, ennek folytán pedig nem sérült a panaszos személyes szabadsághoz és tisztességes eljáráshoz való joga.**

c) A Testület ezt követően az előállítás dokumentálását, az előállítás okával kapcsolatos tájékoztatót vonta vizsgálatának körébe, mivel a panaszos állítása szerint rendőrök nem közölték sem az előállítás tényét, sem annak célját.

Az Rtv. 33. § (4) bekezdése kimondja, hogy az előállítottat szóban vagy írásban az előállítás okáról tájékoztatni kell, és az előállítás időtartamáról részére igazolást kell kiállítani.

Az előállítás időtartamáról készült igazolás szerint a panaszos előállítása 2012. február 27-én 10 óra 25 perctől 12 óra 40 percig tartott. Az előállítás végrehajtásáról, valamint a kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentés az intézkedés kezdő időpontját 10 óra 20 percben jelölte meg. Megjegyzendő, hogy az őrsparancsnok összefoglaló levelében felhívta a Testület figyelmét arra, hogy az előállítás időtartamáról szóló igazoláson tévesen szerepel az intézkedés kezdőidőpontja, a helyes időpont a 10 óra 20 perc.

Az előállítás végrehajtásáról, valamint a kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentés szerint az előállítás okáról a tájékoztató, az előállítás idejéről szóló igazolás, továbbá az

előállított/elővezetett személy jogairól és kötelességeiről, valamint az előállító helyiség rendjéről szóló tájékoztató kiadásra került.

A rendőrségi iratcsomagban nem szerepelt külön olyan dokumentum, amely a panaszos előállításának okát megjelölte volna. A rendőrség az előállításról kiállított igazoláson is csak az Rtv. 33. §-át tüntette fel az intézkedés jogalapjaként, illetve az előállított személy jogairól és kötelességeiről, valamint az előállító helyiség rendjéről készült tájékoztatóban is annyi szerepel, hogy „a nevezett személyt az Rtv. 33. §-a alapján előállították”.

Mivel az Rtv. fent idézett 33. § (4) bekezdése alapján a hatóság szóban is adhat tájékoztatást az előállítás okáról, nem rögzíti, hogy ennek az előállítás melyik szakaszában kell megtörténnie, a Testület a rendőrségi jelentéseket is megvizsgálta, amelyekben az alábbiak szerepelnek.

A rendőri jelentések – az intézkedést figyelemmel kísérő próbaidős r. őrmester jelentésének kivételével – egységesen azt tartalmazzák, hogy amikor a panaszos kérdőre vonta a rendőröket, hogy miért intézkednek vele szemben, a rendőrök arról tájékoztatták a panaszost, hogy az intézkedés oka az, hogy lopás bűncselekmény elkövetésén érték őt tetten. A jelentések a későbbiekben – a korábbiakban már többször ismertetett értékhatár tisztázása után – azt tartalmazzák, hogy arról tájékoztatták a panaszost, hogy előállítására bűncselekmény elkövetésének gyanúja miatt került sor.

A Testület korábbi megállapítása szerint az idézett jogszabályok alapján a panaszossal szemben fennállt a bűncselekmény elkövetésének – legalábbis az intézkedéshez szükséges mértékű – gyanúja, ami által e tekintetben a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga, továbbá személyes szabadsághoz való joga nem sérült, mert az említett alapjogok korlátozása jogszerűen történt. Ugyanakkor fentiek okán **megállapítja a Testület a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét az előállítás alapjául szolgáló ok megjelölésének a rendőrségi iratokban fellelhető hiányos, illetve részben iratellenes volta miatt.**

Mindamellet a konkrét esetben a panaszos előállításáról kiállított, közokiratnak minősülő igazolás a közokirati követelményeknek – mely szerint hitelt érdemlően kell, hogy az tanúsítsa az előállítás tényét, az előállítás helyét, időtartamát és annak okát – nem felel meg, mert hibásan tartalmazza az intézkedés időtartamát, ezért a Testület az előállítás dokumentálása kapcsán megállapította a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét.

4) A Testület ezt követően a panaszossal szemben alkalmazott kényszerítő eszközök igénybe vételének indokoltságát és jogszerűségét értékelte.

A panaszos sérelmezi, hogy az intézkedés során a rendőrök testi kényszert alkalmaztak vele szemben (hátracsavarták a karját), majd megbilincseltek. A bilincs szakszerűtlen alkalmazásától a panaszos csuklóján véraláfutások keletkeztek, melyet a panaszos jelzett is a jegyzőkönyvet készítő rendőrnek. A panaszos orvosi látelleletet nem kért a bilincseléssel okozott sérülésről, elmondása szerint azért, mert nem akarta lejártni a rendőrséget. A panaszos mellékelte 5 darab színes, nyomtatott fotót, amelyen az alábbiak láthatóak: kör alakú bőrpír és azon a területen belül kisebb zúzódás látható, kevéssel a csukló alatt. A fotókon dátum nem szerepel. A Testület felhívja a panaszos figyelmét arra, hogy a mellékelte kinyomtatott fotók nem helyettesítik az orvos által felvett látelleletet. Megjegyzendő, hogy a

panaszos maga írta le beadványában hogy az áruházba visszatérve a biztonsági őrök a kezére csukták az ajtót, így a fotókat kétséget kizáró bizonyítékként nem tudta a Testület elfogadni.

Az előállítás végrehajtásáról, kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentés tanúsága szerint az intézkedés során a rendőrök a panaszossal szemben az Rtv. 47. §-ára figyelemmel testi kényszert, illetve a 48. § d) pontja szerint, ellenszegülés megtörése érdekében bilincset alkalmaztak. A bilincselés 10 óra 20 perctől 10 óra 30 percig, a panaszos rendőrsre történő beszállításáig tartott. A jelentés szerint a kényszerítő eszköz használata során a panaszosnak sérülése, továbbá az intézkedés során anyagi kár nem keletkezett.

A meghallgatása után közölte a panaszos, hogy ő nem bűnöző, ő ebben az áruházban többet nem vásárol, majd kiment a biztonsági helységből, ahová többszöri felszólítás és figyelmeztetés ellenére sem ment vissza, csak amikor K. Zs. r. zászlós jobb kezével megfogta a panaszos bal karját és bevezette a biztonsági szobába, melynek hatására a panaszos közreműködővé vált. A biztonsági szobába visszatérve a panaszos megkezdte a csomagjának és ruházatának kikapcsolását, majd a már kikapolt tárgyakat visszapakolta a zsebébe és a táskájába. K. Zs. r. zászlós felszólította, hogy hagyja abba, aminek a panaszos nem tett eleget, ezért K. Zs. r. zászlós a „Törvény nevében” szavak előre bocsátásával ismét felszólította a panaszost cselekményének abbahagyására, valamint közölte, hogy amennyiben ennek nem tesz eleget, vele szemben testi kényszert és bilincset fognak alkalmazni. Mivel a panaszos újfent nem tett eleget a felszólításnak, K. Zs. r. zászlós jobb kezével megfogta nevezett személy jobb karját, hogy megállítsa a tárgyak visszapakolását, ekkor a panaszos kirántotta a kezét a fogságból, mire K. Zs. r. zászlós hátra kulcsolt helyzetbe hozta a panaszos karját, és B.G. r. zászlós odalépett a panaszos mellé, megfogta a bal karját, hátrakulcsolta, és megbilincselte a panaszost.

Az intézkedést fogantató rendőrök jelentése hasonlóan számol be a történetekről: a ruházat és csomag-átvizsgálás fogantatásakor a panaszos a felszólítás ellenére lekezelő hangnemben közölte, hogy vele ezt nem lehet csinálni, nem engedelmesskedett az utasításnak, ezért K. Zs. r. zászlós ismét felszólította, hogy pakoljon ki mindent, illetve elmagyarázta a panaszosnak, hogy miért kell a holmijait kikapolnia. A panaszos újból csak azt közölte, hogy ezt vele nem lehet csinálni, („Lesz még ennek következménye!”), majd felemelve táskáját megpróbált a biztonsági szobából kisértelni. K. Zs. r. zászlós felhívta a panaszos figyelmét arra, hogy amíg tart a rendőri intézkedés, addig nem vonhatja ki magát az alól, azonban a panaszos semmit nem reagált, csak sétált tovább, ezért K. Zs. r. zászlós a biztonsági szobától kb. 2-3 méterre a panaszos elé állt és kétszer is felszólította őt, hogy menjen vissza a biztonsági szobába, amire azt a választ kapta, hogy „Nem megyek”. Ezt követően a jelentés szerint, az alábbi – szó szerinti – figyelmeztetés hangzott el: „A törvény nevében felszólítom, hogy menjen vissza a biztonsági szobába, különben testi kényszert fogok alkalmazni”, amire a panaszos újból kijelentette, hogy vele ezt nem lehet csinálni, majd megpróbált elsétálni K. Zs. mellett. Ekkor K. Zs. r. zászlós megfogta a panaszos bal alkarját és könyökét, majd feszítés nélkül a szobába visszakísérte. A felszólításokat és a panaszos nemleges válaszait a jelenlévő másik három rendőr és áruházi alkalmazott is hallotta. A biztonsági szobában a panaszos nagy nehezen elkezdett a táskájából kikapolni, majd a pakolás közben ismét meggondolta magát, azt abbahagyta és elkezdett visszapakolni, miközben azt hajtogatta, hogy ő nem bűnöző. A visszapakolás félbeszakítása érdekében K. Zs. R. zászlós megfogta a panaszos jobb kezét, de panaszos kirántotta a kezét K. Zs. kezéből. Ekkor ismét felszólították a panaszost, hogy amennyiben nem hagyja csomagjának és ruházatának az átvizsgálását akkor testi kényszert és bilincset fognak vele szemben alkalmazni. (Ezen felszólítást szintén mindhárom rendőr és a

három áruházi dolgozó is hallotta.) A panaszosnak erre is az volt a válasza, hogy vele ezt nem lehet csinálni, ezért ekkor K. Zs. ismét megfogta a jobb kezét és azt a háta mögé fordította, majd K. Zs. mögül mellé lépett B. G., aki a panaszos bal kezét fordította hátra, és megbilincselte a panaszost, kezeinek hátrahelyezésével.

A kényszerítő eszközök alkalmazása jogszerűségének vizsgálata során a Testület az alábbi jogszabályi rendelkezésekre volt figyelemmel.

Az Rtv. 19. §-a kimondja, hogy a jogszabályi előírások végrehajtását szolgáló rendőri intézkedésnek — ha törvény vagy nemzetközi megállapodás másként nem rendelkezik — mindenki köteles magát alávetni, és a rendőr utasításának engedelmeskedni. A rendőri intézkedés során annak jogszerűsége nem vonható kétségbe, kivéve, ha a jogszerűtlenség mérlegelés nélkül, kétséget kizáróan megállapítható. Ugyanezen törvényhely (2) bekezdése szerint a rendőr jogszerű intézkedésének való ellenszegülés esetén az e törvényben meghatározott intézkedések és kényszerítő eszközök alkalmazhatók.

Az Rtv. 16. § (1) bekezdése értelmében a rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe tartásával alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak. Nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, és a rendőri intézkedés eredményessége enélkül is biztosítható.

Az Rtv. 47. §-a a testi kényszer alkalmazására vonatkozóan rögzíti, hogy a rendőr – intézkedése során – az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre vagy a cselekvés abbahagyására kényszerítést alkalmazhat. A 48. § alapján továbbá a rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy a) önkárosításának megakadályozására, b) támadásának megakadályozására, c) szökésének megakadályozására, d) ellenszegülésének megtörésére.

Az Rtv. előírásait a Szolgálati Szabályzat az alábbiakkal egészíti ki. A jogszabály 39. § (1) bekezdése rögzíti, hogy „az Rtv. szerinti kényszerítő eszköz csak akkor alkalmazható, ha az intézkedés alá vont magatartása, ellenszegülésének mértéke annak Rtv. szerinti alkalmazását indokolja. A nagyobb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz akkor alkalmazható, ha a kisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz alkalmazása nem vezetett eredményre vagy sikere eleve kilátástalan”. Ugyanezen törvényhely határozza meg azt, hogy az intézkedés alá vont személy magatartása minek minősül: „a) passzív ellenszegülést tanúsító személy, aki a rendőri intézkedés során a számára jogszerűen adott rendőri utasításokat nem hajtja végre, de tevőleges ellenszegülést nem mutat; b) aktív ellenszegülést tanúsító személy, aki nem veti magát alá a jogszerű rendőri intézkedésnek, magatartásával fizikai erő kifejtés útján is igyekszik azt megakadályozni; c) támadó magatartást tanúsító személy, aki az intézkedő rendőrré, valamint a támogatására vagy védelmére kelt személyre rátámad. A 39. §(3) bekezdése kimondja, hogy a kényszerítő eszköz alkalmazását jól hallható, közérthető és határozott módon a következő sorrendben meg kell előznie a jogellenes magatartás abbahagyására való felszólításnak, „a törvény nevében” szavak előrebocsátásával, valamint a figyelmeztetésnek, hogy kényszerítő eszköz alkalmazása következik.

Testi kényszer, vagyis a megfogás, a leszorítás, az elvezetés vagy más, a rendőr által fizikai erő kifejlesztéssel alkalmazott, valamely cselekvésre vagy cselekvés abbahagyására irányuló kényszerítés a 40. § (1) bekezdése értelmében akkor alkalmazható, ha a rendőri erőfölény vagy az intézkedés alá vont személy állapota, magatartása folytán a rendőri intézkedés eredményessége ezzel biztosítható.

A bilincseléssel összefüggésben pedig a Szolgálati Szabályzat 41. § (1) bekezdésében példálózó jelleggel felsorolja, hogy az adott kényszerítő eszköz alkalmazása az Rtv. 48. §-ában meghatározott esetekben kivételként indokolt: „a) aki erőszakos, garázda magatartást tanúsít, és ennek abbahagyására testi kényszerrel nem készíthető, b) aki az intézkedő rendőrt, annak segítőjét, valamint az intézkedésben közreműködőt megtámadja, c) akinek az elfogására bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt került sor, és szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg, d) akinek a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel nem törhető meg, e) aki önkárosító magatartást tanúsít vagy ilyen magatartás tanúsításával fenyeget, f) akinek fogvatartása során kísérését rendelték el, és a kísért személy veszélyessége azt indokolja, vagy g) akit egyedül intézkedő rendőr állít elő”.

Az ismertetett jogszabályi rendelkezéseket is figyelembe véve a Testület az alábbi megállapításokra jutott.

A rendőrségi iratok egyöntetűen azt tartalmazzák, hogy a panaszos az intézkedés kezdetétől fogva nem működött együtt a rendőrökkel, passzív módon ellenszegült, nem hajtotta végre a kapott utasításokat, a többszöri figyelmeztetések ellenére sem. Tekintettel arra, hogy a panaszos a helyszínt is megpróbálta elhagyni, amely során ugyan a felszólításra megállt, azonban a kétszeri felszólítás ellenére sem ment vissza, akkor sem, mikor a rendőr előzetesen figyelmeztette őt a testi kényszer alkalmazására, ezért a **Testület megállapítása szerint jogszerűen került sor a panaszossal szemben alkalmazott testi kényszer alkalmazására, ezért a rendőri intézkedés helyszínén alkalmazott testi kényszerrel összefüggésben a panaszos emberi méltóságához való joga nem sérült.**

A biztonsági szobában újfent többször felszólították a panaszost, hogy a ruházat- és csomagátvizsgálást ne akadályozza a tárgyainak visszapakolásával, ennek érdekében a rendőr megfogta a panaszos kezét, hogy megállítsa a panaszost, aki kirántotta a kezét a rendőr kezéből, és elhangzott az újabb előzetes figyelmeztetés. A panaszos változatlanul azt hajtogatta, hogy ő nem bűnöző. Ekkor a két rendőr a panaszos egy-egy karját hátrafogta és megbilincselte a panaszost.

A konkrét ügy körülményeit – különösen a panaszos 83 éves életkorát – figyelembe véve, a fent hivatkozott rendelkezéssel összevetve a Testület arra a következtetésre jutott, hogy a panaszos az intézkedés idején tanúsított magatartása nem tartalmazott olyan új elemet, ami arról tanúskodott volna, hogy a panaszos ellenszegülése ne lett volna – a bilincselésnél enyhébb kényszerítő eszközként – a testi kényszerrel megtörhető. A Testület ennél a megállapításánál különösen figyelemmel volt arra, hogy az előállítás végrehajtásáról, kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentés kifejezetten azt tartalmazta a biztonsági szobába történő visszatérés kapcsán, hogy az alkalmazott testi kényszert követően a panaszos együttműködővé vált, így nem mondható az, hogy a testi kényszer nem vezetett eredményre, illetve, hogy a testi kényszer sikere eleve kilátástalan lett volna. **A Testület megállapítása szerint a fokozatosság elvére figyelemmel a második alkalommal történő testi kényszer**

alkalmazása mellett, az azzal párhuzamosan történő bilincs alkalmazására indokolatlanul került sor, ezáltal sérült a panaszos emberi méltóságához való joga.

7) A panaszos kifogásolta, hogy az előállítás után kérése ellenére nem vitték őt vissza M. városba (a lakhelyére nincs közvetlen közlekedési lehetőség M. városból) az áruházba, amely sérelmének a rendőrkapitányságon is hangot adott, mire egy rendőr azt közölte, „a buszmegálló a rendőrség épülete előtt van, utazzon azzal”. A panaszos ezután indult el vissza az áruházba, onnan ment végül haza.

A rendőrségi iratok azt tartalmazzák, hogy a panaszos a rendőrségen csupán azt kérdezte meg, hogy hogyan tud visszajutni az áruházhoz, nem kérte a rendőrök segítségét. A rendőrök a kérdésre válaszolva elmondták, hogy hol van a buszmegálló, amit a panaszos tudomásul vett, illetve azt ismételte, hogy „lesz ennek még következménye”.

A Testület már több korábbi állásfoglalásában kimondta, ahogy a jelen esetben is ezt teszi, miszerint a rendőrségnek valóban nincs olyan jogszabályi kötelezettsége, mely szerint az állampolgárokat egy-egy rendőri intézkedést követően haza kell szállítaniuk, vagy akár segédkezniük kellene az állampolgárok hazajutásában. Megjegyzi a Testület, hogy a panaszos idős korára, valamint az intézkedés okozta megrázkódtatásra való tekintettel a segítségnyújtás keretében történő haza (áruházhoz) történő szállítás elvégzése a panaszosnak jelentős könnyebbséget jelentett volna.

A rendőrség működésére vonatkozó jogszabályok több olyan rendelkezést is tartalmaznak, melyek a rendőrséget általános, jogvédelmi és segítségnyújtási kötelezettséggel ruházzák fel. Az Rtv. 2. §-ának (1) bekezdése alapvetően mondja ki, hogy: „A rendőrség védelmet nyújt az életet, a testi épséget, a vagyónbiztonságot közvetlenül fenyegető vagy sértő cselekménnyel szemben, felvilágosítást és segítséget ad a rászorulóknak. A rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait.”

Szükséges ezen túl ismételt megemlíteni a 17. § (1) bekezdésének előírását is, miszerint „a rendőrség a feladatának ellátása során a testi épséghez, a személyes szabadsághoz, a magánlakás, a magántitok és a levéltitok sérthetlenségéhez, a személyes adatokhoz, valamint a tulajdonhoz fűződő jogokat a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja.”

A tárgyi esetben vitathatatlan, hogy a rendőrök nem nyújtottak segítséget a panaszosnak abban, hogy a rendőrségről akár haza, vagy az áruházhoz hazajusson és némiképp különbözik a két fél előadása abban, hogy mindez kérésként vagy csupán kérdésként hangzott el a panaszos részéről.

A Testület mindezekre tekintettel, valamint a jogszabályi kötelezettség hiánya okán a vizsgált esetben nem tartotta indokoltnak megállapítani a tisztességes eljárás sérelmét.

IV.

A Testület úgy ítélte meg, hogy a vizsgált esetben tett bejelentés alapján a rendőröknek

intézkedési kötelezettségük állt fenn az esetleges bűncselekmény körülményeinek mielőbbi felderítésére, ezért a Testület megállapította, hogy jogszerű volt a panaszossal szemben foganatosított igazoltatás. Tekintettel továbbá arra, hogy a panaszossal kapcsolatban megállapítható volt a rendőri intézkedéshez minimálisan szükséges gyanú fennállása, a Testület jogszerűnek minősítette azt, hogy a rendőrök a panaszost előállították, erre figyelemmel a panaszos személyes szabadságának előállítással való korlátozását szintén jogszerűnek minősítette. Az előállítás jogalapját érintő rendőrségi tájékoztatással és az előállítás dokumentálásával összefüggésben a Testület a panaszos tisztességes eljáráshoz való alapvető jogának a megsértését állapította meg, ugyanakkor a panaszos fogvatartásának az időtartama az elvégzett eljárási cselekményekkel arányban állt, azokhoz viszonyítva nem volt szükségtelenül hosszú, ezért a panaszos személyi szabadsághoz való joga nem sérült. A Testület álláspontja szerint nem sérült a panaszos emberi méltósághoz való joga a vele szemben alkalmazott testi kényszer alkalmazása miatt, azonban a bilincs alkalmazására indokolatlanul került sor, ezért e vonatkozásban sérült a panaszos emberi méltósághoz való joga. Végezetül megállapította a Testület a panaszos áruházba történő visszaszállítása kapcsán, hogy jogszabályi kötelezettség hiánya okán a vizsgált esetben nem indokolt megállapítani a tisztességes eljárás sérelmét.

A megvalósult alapjogsértés a Testület megítélése szerint elérte a súlyosság azon fokát, amely indokoltta tette a panasz és az állásfoglalás megküldését az országos rendőrfőkapitánynak, ezért a Testület a rendelkező részben foglaltak szerint döntött.

Budapest, 2013. április 10.

Dr. Juhász Imre
elnök

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
előadó testületi tag